

Vergaderjaar 2014–2015

31 524

Beroepsonderwijs en Volwassenen Educatie

Nr. 240

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2015

Met deze brief kom ik tegemoet aan het verzoek van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer om te reageren op de brief van de vakorganisaties naar aanleiding van mijn beantwoording van Kamervragen inzake cao-belemmeringen van bbl-leerwerkplekken (Handelingen II 2014/15, nr. 1407).

Ik onderschrijf de opvatting van FNV dat bbl-studenten niet gezien moeten worden als een kostenpost, maar dat het opleiden van jongeren van groot belang is voor ons groeivermogen. Een leerwerkplek waarin de student in de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) voldoende kan leren is daarvoor essentieel. Op dit moment bestaat er geen wettelijke verplichting voor leerbedrijven om bbl-ers een financiële vergoeding te betalen. Relevant bij bbl-opleidingen is dat de werkzaamheden van de bbl-er niet zijn gericht op het verrichten van productieve arbeid of het behalen van omzet of winst. Uit het onderzoek van SZW, waarnaar ik verwees bij de hierboven genoemde beantwoording van de Kamervragen inzake cao-belemmeringen van bbl-leerwerkplekken, blijkt dat in 14 cao's afspraken zijn gemaakt over het loon van bbl-ers. De meesten daarvan houden het wettelijk minimum (jeugd-)loon aan als bovengrens. Ik verwacht dat sociale partners bij het maken van deze afspraken rekening houden met de vervanging- en uitbreidingsvraag, zodat de sector ook in de toekomst op voldoende vakkrachten kan rekenen. Ik begrijp dat FNV Jongeren ook onderzoek gaat doen naar de beloning van bbl-studenten. Ik ben benieuwd naar de resultaten en wacht die af.

Specifiek pleiten de vakorganisaties voor een aantal acties, waar ik in deze brief nader op in zal gaan.

Actie 1) Doe nader onderzoek naar de precieze oorzaken van de bbl-afname

Het Nederlandse beroepsonderwijs met de beroepsopleidende leerweg (bol) en de bbl is een grote kracht. De sterke daling van de bbl heeft dan ook mijn volle aandacht. Dit hebben wij ook met elkaar besproken tijdens het Algemeen Overleg (AO) over stages en de subsidieregeling praktijkleren op 8 april. Ik heb tijdens dit AO aangegeven dat er onlangs een verkennende bijeenkomst heeft plaatsgevonden, georganiseerd door medewerkers van mijn ministerie en de stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB), over de bbl-afname. Daaruit kwam een genuanceerd beeld naar voren. Zo kiest een groep volwassenen vaker voor het private onderwijs en cursussen. Verder is geconstateerd dat de bbl-daling in bepaalde sectoren en op bepaalde niveaus groter is en dat demografische ontwikkelingen ook een rol spelen. De daling van de bbl tracht het kabinet te keren door maatregelen als de sectorplannen, de subsidieregeling praktijkleren, het regionaal investeringsfonds. Ook de aanpak jeugdwerkloosheid (Kamerstuk 29 544, nr. 599) en het Techniepact zijn gericht op het realiseren van voldoende bbl-plekken.

Actie 2) Betrek de vakorganisaties bij experimenten gecombineerde leerweg

Ik streef ernaar het experiment met de gecombineerde leerweg van start te kunnen laten gaan per schooljaar 2015–2016. Dit experiment vindt zijn oorsprong in het Techniepact. Dit pact is door werkgevers, werknemers, regionale overheden, onderwijsinstellingen en vakbonden gesloten. In het experimenteerbesluit heb ik expliciet opgenomen dat sprake moet zijn van een marktconforme beloning in de periode dat de student het deel van de opleiding in de bbl volgt. Nu het experiment in beginsel begin volgend schooljaar van start gaat, zie ik geen goede mogelijkheden om vakbonden vooraf te betrekken bij de uitwerking. Vanzelfsprekend zullen we de experimenten goed volgen en staat het iedereen, ook de vakbonden, open hierop te reageren.

Actie 3) Verbeter werking subsidieregeling praktijkleren

Met betrekking tot de subsidieregeling praktijkleren is bewust gekozen voor subsidie achteraf, om te garanderen dat iedere werkgever die begeleiding verzorgt, subsidie kan ontvangen. Als in de regeling een vast bedrag per plek opgenomen zou zijn, zouden bij overvraag aanvragen van werkgevers geweigerd moeten worden. Dat zou negatief uit kunnen werken voor studenten die juist dan aan een stage willen beginnen. De regeling wordt over vijf jaar geëvalueerd, dan zal worden bekeken welke aanpassingen er nodig zijn.

Actie 4) Betrek vakbonden bij introductie vakdiploma

In mijn brief over kwetsbare jongeren (Kamerstuk 30 079, nr. 53) heb ik aangekondigd een vakdiploma te introduceren voor studenten op mbo-niveau-2. Het gaat om studenten die nog niet in staat zijn om aan alle eisen voor de generieke onderdelen Nederlandse taal en rekenen te voldoen, maar wel goede vakmensen zijn of kunnen worden. In de brief over Nederlandse taal en rekenen (Kamerstuk 31 332, nr. 36) heb ik dit nader ingevuld. Over de implementatie zullen de komende periode verdere gesprekken worden gevoerd en ik zal sociale partners, dus ook de vakbonden hierbij betrekken.

Actie 5) Schrap belemmeringen voor scholen bij de bbl

Voor wat betreft de vijfde en laatste actie, wil ik graag allereerst melden dat instellingen niet verplicht zijn om studenten uit te schrijven die geen bbl-plek hebben. Studenten die niet tijdig een beroepspraktijkvormingsplek (bpv-plek) kunnen krijgen, moeten begeleid worden in de keuze voor een andere opleiding of een andere leerweg. In bepaalde gevallen kan het beter zijn voor een andere opleiding te kiezen, omdat het aantal beschikbare bpv-plekken een indicatie zou kunnen zijn van het perspectief op werk na de opleiding. Daarnaast biedt de bol, met meer onderwijstijd op de instelling, een alternatief. Het merendeel van de onderwijstijd in een bbl-opleiding wordt immers gevormd door de bpv. Dat betekent dat een student zonder bpv-plek een groot deel van de opleiding niet kan volgen. Daarom is het essentieel dat een bbl-student een bpv-plek heeft. Om instellingen hierin te stimuleren, telt een bbl-student die uiterlijk op 31 december geen ondertekende praktijkovereenkomst heeft, niet mee voor de bekostiging. Het vinden van een bpv-plek is een gedeelde verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven, de instelling en de student.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker